

Leer Werk Traject

"Een ware meester leidt geen leerlingen op, doch wederom meesters!"

Robert Schumann

Praktijkonderzoek Geertje van der Molen

S1020236

Master SEN Leraar zorg OZGD 2008-2011

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Hoofdstuk 1 - Inleiding.....	4
1.1 Verlegenheidsituatie	4
1.2 Doel in het praktijkonderzoek	7
1.3 Doel van het onderzoek.....	7
1.4 Praktijkvraag	7
1.5 Onderzoeksvraag en deelvragen	7
Hoofdstuk 2 - Theoretisch Kader.....	8
2.1 LWT	9
2.1.1 Wat houdt het LWT in en voor welke leerling is het geschikt?	9
2.1.2 Doelstellingen van het LWT.....	9
2.1.3 Kenmerken van de leerling in het LWT	10
2.1.4 De eerste contacten met het leerbedrijf.....	10
2.1.5 Begeleiding van de leerling door de leerwerkbegeleider en de schoolbegeleider.	11
2.1.6 Het praktijkboek.	12
2.1.7 De werkplek als leerplek.....	12
2.2 Landelijke richtlijnen wat betreft examenreglement LWT.	13
2.2.1 Examenreglement LWT	13
2.3 De huidige stand van zaken betreffende het onderwijs aan de leerlingen die het Leerwegtraject volgen.....	14
2.3.1 De huidige stand van zaken.....	14
2.3.2 Visie en mogelijk beleid	14
Hoofdstuk 3 - Opzet van dit onderzoek	14
3.1 Doel	14
3.2 Onderzoeksgroep	14
3.3 Gebruikte instrumenten	14
3.3.1 Werkwijze en doel van schriftelijke open en gesloten enquête vragen voor docenten die lesgeven aan LWT- leerlingen.	15
3.3.2 Werkwijze en doel van het bezoeken van andere scholen	15
3.3.3 Werkwijze en doel LWT test	15
3.4 Het verzamelen van gegevens.....	15
Hoofdstuk 4 - De resultaten van het onderzoek	16
4.1 Resultaten aangaande enquêtevragen voor docenten die betrokken zijn bij het LWT.	16
4.1.1 Op welke manier waren de docenten betrokken bij het LWT?	16
4.2 Resultaten aangaande de LWT test voor de 2 ^e jaars leerlingen	17
4.2.1 Welke leerlingen komen in de toekomst in aanmerking voor het LWT? (Mede i.v.m. ervaringen uit het verleden vanaf 2002).....	17
4.2.2 Uitleg Scoreberekening JWC Determinatie instrument LWT	21
4.3.Succesvolle uitbreiding LWT	27
4.3.1 Welke voorzieningen moeten er getroffen worden om uitbreiding van het LWT succesvol te maken?.....	27
4.4 Verder onderzoek naar aanvullende informatie.....	28

4.4.1 Welke aanvullende informatie is er nodig om het onderzoek in een breder context te plaatsen?	28
4.5. Richtlijnen voor een goed beleidsplan.....	32
4.5.1 Welke richtlijnen kunnen er nu opgesteld worden om een goed beleidsplan te schrijven?..	32
Hoofdstuk 5 - Conclusie, discussie en aanbevelingen	33
5.1 Conclusie en discussie	33
Literatuurlijst	35
Bijlage 1. Enquêtevragen voor docenten die betrokken zijn bij het LWT	36
Bijlage 2: Vragen voor docenten ontwikkeld door bureau ICE	38
Bijlage 3. Determinatietabellen LWT Klassen 1 t/m 3	40

Samenvatting

Het was helaas niet mogelijk om een afgerond beeld te krijgen, omdat bijvoorbeeld één school die ik bezocht geen beleidsplan kon presenteren en docenten die ik gevraagd had hun medewerking te verlenen niet reageerden. Niettemin ben ik ervan overtuigd dat dit praktijkonderzoek kan bijdragen tot een beter begrip van het Leer Werk Traject (LWT) en de motivatie om het in de toekomst uit te bouwen tot een traject waarin docenten en leerlingen enthousiast bezig zijn hun doelen te effectueren. Samenvattend kwamen de docenten tot de volgende aanbevelingen: er is behoefte aan een helder beleidsplan; uitbreiding faciliteiten in de vorm van meer begeleidingsuren en mogelijkheid tot verder scholing; meer vakken toevoegen, zoals Engels en Maatschappijleer.

Het bezoek aan de scholen betekende een verbreding van mijn blikveld op het LWT. Bij twee scholen functioneerde het LWT redelijk, zij het op kleine schaal. Bij één school was het LWT in onbruik geraakt door een ander leerexperiment, dat helaas mislukte.

Hoofdstuk 1 - Inleiding

1.1 Verlegenheidsituatie

De Regionale Scholengemeenschap Noord Oost Veluwe is één school, met één directie en één beleid. Het is een openbare scholengemeenschap van (tweetalig) atheneum tot en met voorbereidend middelbaar beroeps onderwijs (vmbo), inclusief leerweg ondersteunend onderwijs. (lwoo)

De missie van deze school vertaalt zich in het willen aansluiten bij leerlingen met talenten, met eerder opgedane kennis of vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden. Daarbij krijgt de leerling zoveel mogelijk ondersteuning en stimulans. Binnen en buiten de school is er een uitdagende werkomgeving gecreëerd met moderne hulpmiddelen en docenten die de leerling centraal weten te stellen.

Op 28 mei 2001 heeft de toenmalige directie van de RSG N.O.-Veluwe Epe besloten een aanvraag in te dienen bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en

Wetenschappen bij de staatsecretaris van Onderwijs, Mw. drs. K.Y. IJ. Adelmund, om in aanmerking te komen voor een leerwerkbudget. De RSG N.O.- Veluwe ontvangt 29 juni 2001 een brief met de besluitvorming dat zij genomineerd is om het leerwerktraject, (in het vervolg afgekort tot LWT) voor te bereiden en uit te voeren. Eén van de vereisten is dat er afspraken met de Gemeente moeten zijn gemaakt over de registratie van leerlingen in een leerwerktraject bij de regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC).

Kerntaken van RMC zijn de opzet en onderhoud van een sluitend meld- en registratiesysteem van voortijdige schoolverlaters en het meewerken aan een sluitend netwerk van zorg voor deze doelgroep. Deze kerntaken worden in samenhang aangepakt met een adequate handhaving van de Leerplichtwet 1969. Om zich te mogen kwalificeren dient de RSG N.O.-Veluwe voor 1 mei 2002 tijdens een onderzoek van de vmbo-projectorganisatie een programma in (dat is een organisatie die er voor zorgt dat er verschillende leerwegen binnen het vmbo worden geïmplementeerd) om aan te tonen dat aan vereisten ten aanzien van een minimumprogramma en stagevereisten wordt voldaan. Bij kwalificatie mag de school starten met ingang van 1 augustus 2002 met het buitenschoolse praktijkgedeelte voor leerlingen in een LWT. Het LWT is een leerroute binnen de basisberoepsgerichte leerweg van de vmbo. Het LWT is een volwaardige leerroute binnen de basisberoepsgerichte leerweg. Leerlingen die minimaal het vak Nederlandse taal, een beroepsvoorbereidend programma en ICT met goed gevolg (met als cijfer 6 of meer) afsluiten krijgen het diploma leerwerktraject/basisberoepsgerichte leerweg.

Het doel van het LWT:

- Leerlingen een kans geven een diploma te laten behalen zodat zij kunnen doorstromen naar het mbo en een startkwalificatie kunnen behalen.
- Een bijdrage leveren aan het verminderen van het percentage voortijdige schoolverlaters.
- De mogelijkheid om op de arbeidsmarkt te worden voorbereid door een combinatie van werken en leren.
- Maatwerk bieden aan bepaalde categorieën leerlingen.

Wettelijke verplichting in de verhouding school-praktijk is dat 60% van de verplichte onderwijstijd binnen de school moet worden ingevuld. Scholen krijgen de mogelijkheid om in het 3^e en 4^e leerjaar eigen keuzes te maken binnen deze normstelling. Dit kan betekenen dat er tot een gelijkmatige spreiding wordt overgegaan: of in het 3^e leerjaar minder en in het 4^e leerjaar meer buitenschools.

Om het LWT succesvol te realiseren is er medewerking nodig van het bedrijfsleven. Dit om een leerplek te realiseren. Het LWT stelt andere eisen op gebied van begeleiding, variatie van werkzaamheden en terugkoppeling naar school. Het LWT stelt specifieke eisen op het gebied van begeleiding variatie van werkzaamheden en uiteraard een heldere communicatie in verband met terugkoppeling naar school.

Op dinsdag 7 april 2009 is er een vergadering geweest op onze school in aanwezigheid van directie en onderwijzend personeel aangaande het LWT. De directie heeft aangegeven een andere aanpak noodzakelijk te vinden. Zij zijn namelijk van mening dat de leerlingen die het LWT volgen in isolement geraken en te weinig deelnemen aan het schoolgebeuren.

Na deze vergadering zijn er helaas geen beleidsafspraken gemaakt om daadwerkelijk veranderingen aan te brengen. Dit heeft personele consequenties gehad. Dit heeft tot gevolg dat docenten die lesgeven aan leerlingen die het LWT volgen geen duidelijk omschreven mandaat hebben. Een ieder vult het nu op zijn/haar manier in. Er zijn geen duidelijke criteria aangaande de eis tot het volgen van het LWT. Wie onderhoudt het contact met de ouders , het stagebedrijf en Aequor en Calibris? Hier zijn erkende praktijkopleiders aan verbonden. Wie geeft sociale vaardigheden en maatschappelijke beroepsvaardigheden? Er zijn op dit moment veel onduidelijkheden. Leerlingen voelen zich onzeker omdat docenten niet goed in staat zijn deze leerlingen te begeleiden. De RSG N.O.-Veluwe Epe wil graag veranderingen binnen het LWT, om de leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden.

Volgens de teamleider is een goed beleidsplan een eerste vereiste; naar aanleiding van mijn onderzoek hoop ik dit beleidsplan te gaan schrijven.

1.2 Doel in het praktijkonderzoek

Het doel in mijn onderzoek is onderzoek doen naar welke begeleiding leerlingen aangeboden kunnen krijgen die de leerroute via het LWT volgen bij de RSG N.O.-Veluwe Epe en welke vaardigheden daarbij gewenst zijn voor docenten die bij dit proces betrokken zijn.

1.3 Doel van het onderzoek

Het doel van mijn onderzoek is een beleidsplan te schrijven voor leerlingen en docenten die bij het LWT betrokken zijn. Dit in opdracht van mijn teamleiders onderbouw en bovenbouw. Met als uiteindelijk doel dat de begeleiding van het LWT geoptimaliseerd wordt.

1.4 Praktijkvraag

De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Op welke wijze kan de RSG N.O.-Veluwe het LWT bij de 3^e en 4^e jaars leerlingen binnen het beroepsonderwijs effectiever begeleiden?

1.5 Onderzoeksvraag en deelvragen

Onderzoeksvraag 1: *Op welke manier waren de docenten betrokken bij het LWT?*

Deelvragen:

1. Wat was het aandeel van docenten bij het LWT?
2. Welke vaardigheden zijn relevant zodat docenten in de toekomst een kwalitatief aandeel kunnen hebben in dit proces?
3. Welke belemmeringen waren er bij docenten met de uitvoering van het begeleiden van de LWT-leerlingen?
4. Welke aanbevelingen hebben deze docenten bij de uitvoering van het totale traject ?

Onderzoeksvraag 2: *Welke leerlingen komen in de toekomst in aanmerking voor het LWT? (Mede i.v.m. ervaringen uit het verleden vanaf 2002)*

Deelvraag:

1. Op welke wijze worden leerlingen gescreend t.a.v. deelname aan het LWT?

Onderzoeksvraag 3: *Welke voorzieningen moeten er getroffen worden om uitbreiding van het LWT succesvol te maken?*

Deelvragen:

1. Welke leermiddelen moeten er voor handen zijn zodat de docenten de LWT-leerlingen kunnen begeleiden?
2. Is het noodzakelijk dat docenten binnen het LWT aanvullende scholing krijgen?
3. Op welke wijze dient de voortgang van het proces geëvalueerd te worden?

Onderzoeksvraag 4: *Welke aanvullende informatie is er nodig om het onderzoek in een breder context te plaatsen?*

Deelvragen:

1. Welke scholen ga ik bezoeken voor een vergelijkend onderzoek?
2. Welke literatuur ga ik raadplegen om er achter te komen op welke wijze leerlingen praktijkgericht leren?

Onderzoeksvraag 5: *Welke richtlijnen kunnen er opgesteld worden om een goed beleidsplan te schrijven?*

Deelvragen:

1. Zijn er aanbevelingen door de overheid gedaan?
2. Welke aanbevelingen hebben de docenten gedaan n.a.v. de enquête?
3. Is het wenselijk dat de directie hier een adviserende rol in speelt?
4. Wat zijn de literatuur over het schrijven van een goed beleidsplan?

Hoofdstuk 2 - Theoretisch Kader

In dit hoofdstuk wordt er een beeld geschetst over het LWT en de doelstellingen. Vervolgens komen de kenmerken van de leerling aan bod en het leerbedrijf. Daarnaast begeleiding van de leerling door de leerwerkbegeleider en de schoolbegeleider. Het praktijkboek geeft uiteraard geen begeleiding, maar is een handvat om de leerling op weg te helpen. Tot slot de landelijke richtlijnen wat betreft examinering LWT en visie en mogelijk beleid van de RSG N.O.-Veluwe.

2.1 LWT

2.1.1 Wat houdt het LWT in en voor welke leerling is het geschikt?

In september 2002 is in het VMBO het LWT van start gegaan, een variant binnen de basisberoepsgerichte leerweg. Een traject bedoeld voor leerlingen die geen baat blijken te hebben bij het standaard onderwijsaanbod (inhoud en werkwijze) van de school. Dat programma houdt vaak onvoldoende rekening met de individuele situatie van de leerling. Wanneer deze leerlingen zouden meedraaien in het uitgebreidere programma van de basisberoepsgerichte leerweg, is de kans groot dat zij buiten de boot vallen. Deze uitspraken kunnen wij lezen in de uitgave van het OVDB (Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs, 2003). Op de school waar ik les geef bleek dit ook inderdaad het geval. Voor deze groep leerlingen is een oplossing gezocht waarbij rekening wordt gehouden met hun leerstijl, tempo, belangstelling en niveau: het LWT. De vmbo-school heeft daarop een convenant gesloten met het roc (regionaal opleidingen centrum), waarin is overeengekomen dat de leerling kan instromen in niveau 2 aan de vmbo verwante opleidingen binnen het roc wanneer hij/zij een diploma heeft behaald.

Leerlingen zijn gedurende twee jaren van de bovenbouw maximaal 40 procent van de tijd werkzaam binnen het leerbedrijf en minimaal 60 procent van de tijd op school. De leerwerkperiode in tegenstelling tot stage moet gezien worden als een periode waarin echt geleerd wordt door ervaring op te doen met werken. De leerling sluit de eindtermen af waar hij/zij volgens het examenprogramma aan moet voldoen.

2.1.2 Doelstellingen van het LWT

Burg, L. ter e.a. (2003) omschrijft onderstaande doelstellingen als volgt:

- Het buitenschools leren voegt een extra dimensie toe aan het schoolse leren. Tijdens het binnenschools leren blijven de beroepshandelingen en het trainen van vaardigheden beperkt tot simulaties.
- Er is minder uitval van leerlingen in het vmbo en meer instroom in het mbo.
- meer verantwoorde keuze voor een eventuele beroepsopleiding.
- De leerlingen komen over het algemeen in de beroepsbegeleidende leerweg van het ROC, waarin werken en leren worden gecombineerd.

Specifiek voor de leerling:

- inzicht in de eisen die gesteld worden aan een professionele beroepshouding.
- kennis van de werksfeer in een organisatie en het kunnen inspelen op factoren die de werksfeer bepalen.
- ervaring kunnen opbouwen in het omgaan met cliënten, collega's en leidinggevenden.
- een bepaalde mate van verantwoordelijkheid kunnen dragen.

2.1.3 Kenmerken van de leerling in het LWT

Burg, L. ter e.a. (2003) geeft aan dat leerlingen waarvan gebleken is dat voor hen de gangbare basisberoepsgerichte leerweg niet tot succes zal leiden, LWT leerlingen zijn. De leerling die mee mag doen aan een LWT is door school geselecteerd op kenmerken als motivatie, inzet en belangstelling. Om een leerproces gaande te houden is het van belang om succes en falen op de juiste wijze te interpreteren zodat de motivatie op peil blijft.

Bruijn, E. de (2006). schrijft dat dit het beste lukt als de lerende succes toeschrijft aan eigen inzet en falen niet toeschrijft aan een tekort aan capaciteiten, maar bijvoorbeeld aan de gekozen aanpak of de planning en organisatie. Juist bij leerlingen met relatief weinig leervermogen is dit een precaire, maar uitermate belangrijke factor.

Korthagen, F. en Lagerwerf, B. (2009) schrijven dat leerlingen zowel docenten meer in flow komen als ze zich kunnen richten op betekenisvol leren, het authentieke leren genoemd. Problemen als ongemotiveerdheid en drop-out veranderen dan in meer betrokkenheid bij leren.

2.1.4 De eerste contacten met het leerbedrijf.

De leerling kan, nadat hij/zij een leerbedrijf heeft gekozen enkele keren naar het leerbedrijf gaan om alvast te wennen. De leerling voert daarna een kennismakingsgesprek alvorens een leerwerkovereenkomst af te sluiten. Naast de leerwerkovereenkomst kan een arbeidsovereenkomst worden afgesloten, waarin bijvoorbeeld afspraken over salariering staan. Het leerbedrijf heeft een vaste

leerwerkbegeleider die contacten onderhoudt met de school. Dit kan de mentor zijn of de coördinator van het LWT of beiden.

2.1.5 Begeleiding van de leerling door de leerwerkbegeleider en de schoolbegeleider.

De leerwerkbegeleider let op de taken die de leerling moet uitvoeren en evalueert deze aan de hand van de evaluatiekaarten. Tussentijds reflecteert de leerwerkbegeleider met de leerling op de uitgevoerde werkzaamheden en de houding en inzet van de leerling. Aan iedere opdrachtkaart is een evaluatiekaart gekoppeld.

Kessels, J.W.M. en Smit, C.A. (2002). schrijven dat het van groot belang is dat er een goede selectie en voorbereiding is van de docenten en de praktijkbegeleiders voor het welslagen van een opleiding plaats moet vinden. Zij geven vervolgens aan dat de rol van de docent en de rol van de praktijkbegeleider in wezen dezelfde zijn. Het verschil is dat de praktijkbegeleider leerprocesbegeleider is op de werkplek en dat de onderwijsleersituatie gecreëerd wordt door middel van praktijkopdrachten die op de werkvloer uitgevoerd moeten worden of door actuele probleemsituaties die zich op dat moment in de werksituatie voordoen. Zij komen soms situaties tegen op de werkvloer dat de praktijkbegeleider zich teruggetrokken heeft met de leerling in een aparte ruimte, weg van de werkplek, met een boek in de hand om te doceren. Dit geeft aan dat dit risico bestaat bij onvoldoende instructie en het ontbreken van goede voorgestructureerde praktijkopdrachten.

De schoolbegeleider zorgt voor het opstellen van een leerwerkovereenkomst tussen leerling, leerbedrijf en school, contacten over de samenstelling van de opdrachten, de uitvoering en de vorderingen. Verder kunnen privéomstandigheden van belang zijn, de schoolse situatie en de afspraken in het praktijkboek.

Bruijn, E. de (2006). beschrijft het als volgt: docenten en praktijkopleiders moeten nieuwe routines ontwikkelen. Ten eerste gaat het om het ontwikkelen van een coachende en diagnostische rol, ten tweede dat de praktijkopleiders de leerling kunnen begeleiden in het leerproces en als derde in de nieuwe professionaliteit van docenten en opleiders is het samenwerken met andere opleiders binnen en buiten de eigen organisatie. Individuele docenten zullen immers niet in staat zijn alle rollen te vervullen die nodig zijn in beroepsonderwijs dat gekenmerkt wordt door maatwerk.

2.1.6 Het praktijkboek.

In het praktijkboek zijn opdrachten geschreven door Burg, L. ter e.a. (2003). Hierin staan het algemene gedeelte met afspraken en regels. Een aantal daarvan zijn van toepassing op de voortgang en beoordeling. Vervolgens worden gegevens vastgelegd en presentie bijgehouden. Daarna het gedeelte met opdrachtkaarten- en evaluatiekaarten. Om het praktijkboek zoveel mogelijk “op maat” aan de leerling aan te bieden is het op cd-rom beschikbaar. Dit om aanpassingen van de opdrachten aan te kunnen brengen.

Vrijwel alle eindtermen zijn verwerkt in de opdrachten, deze zijn per opdracht terug te vinden.

2.1.7 De werkplek als leerplek.

Jansen, H. (2005). schrijft dat de praktijkcomponent een belangrijke rol speelt in de vormgeving van het curriculum, maar dat er ook nieuwe waardering voor het werk buiten de school aan ten grondslag ligt. Vervolgens geeft hij aan dat het karakter van het werk zelf steeds meer karakter krijgt in een leersituatie. Hij vraagt zich af waarom de grens tussen school en werk nog langer scherp getrokken wordt? Zelfs voor leerlingen in de basisvorming zouden leermogelijkheden buiten school meer waardering moeten krijgen. Het is duidelijk dat docenten meer extern gericht moeten zijn en een grotere vertrouwdsheid t.o.v. de werkomgeving moeten krijgen. Tot slot geeft hij aan dat wij niet allemaal hetzelfde zijn. Het is noodzakelijk bekwaamheden te verwerven die passen bij persoonlijke belangstellingen en vermogens. Jonge mensen worden zelfbewuster, trots op wat zij kunnen.

Kerka, S. (1999). Ziet het combineren van klassikaal onderwijs met praktische werkervaring als een gestructureerde methode. Coöperative Education houdt in dat er een belangrijke overgang van school naar werk wordt gemaakt: het zogenaamde ervaringsleren. Herman Schneider (1872-1939) ooit de bedenker van Coöperative Education was tijdens zijn carrière een groot pleitbezorger voor deze manier van leren. Deze werkwijze is gebaseerd op de filosofie dat de leerlingen het beste leren door middel van actieve betrokkenheid in zinvolle activiteiten. Vervolgens geeft zij aan dat het gebruik van dergelijke educatieve strategieën als contextueel leren en toepassen op reële situaties zinvol zijn, en dat de scholen verplicht worden om externe instanties bij het leerproces op scholen te betrekken.

Bruijn, E. de (2006) schrijft in haar dankwoord dat zij ook het liefst werken en leren, denken en doen combineert, waarbij zij aangeeft dat leren en opleiden plaats vindt op meerdere plekken, hoe je ervaringen en praktijk nabijheid ook weer overstijgt en verbindt met andere kennisbronnen om als leerling verder te komen in denken en doen.

Raizen, S.A. (1994). schrijft dat er de laatste 2 decennia veel onderzoek gedaan is naar leren op de werkplek, mede door economische en sociale omstandigheden.

Er werd in het bijzonder gekeken naar leren buiten de school; het bleek dat er op deze wijze effectiever geleerd kon worden binnen de beroepspraktijk.

2.1.8 Werkwijze en literatuuronderzoek

Voor mijn literatuuronderzoek heb ik veelvuldig gebruik gemaakt van het "CINOP " (CINOP is een onafhankelijk (inter)nationaal adviesbureau op het gebied van opleiden en ontwikkelen). Met ruim honderd consultants met verschillende expertise werken zij aan oplossingen voor leer- en opleidingsvraagstukken binnen de driehoek overheid – beroepsonderwijs – arbeidsmarkt). Zij hebben mij geholpen met het mailen van publicaties betreffende mijn onderzoek en literatuur die aangegeven is bij publicaties. Uitgaven van het "Rijk" en uitgaven van het "CPS" (dit is een landelijk adviesorgaan op gebied van het gehele onderwijs) De literatuurstudie had tot doel meer inzicht te krijgen op de theoretische onderbouwing van `De werkplek als leerplek`.

2.2 Landelijke richtlijnen wat betreft examenreglement LWT.

2.2.1 Examenreglement LWT

Geslaagd is de kandidaat die Nederlands en het beroepsgerichte vak met tenminste een 6 heeft afgesloten, de leerwerkstage moet voldoende zijn. ICT is geïntegreerd in het vak Nederlands en het beroepsgerichte vak.

2.3 De huidige stand van zaken betreffende het onderwijs aan de leerlingen die het Leerwegtraject volgen.

2.3.1 De huidige stand van zaken.

Momenteel volgt er nog 1 leerling in de 4^e klas het LWT-traject. In het volgende leerjaar biedt de school geen faciliteiten voor het volgen van het LWT.

2.3.2 Visie en mogelijk beleid

De RSG N.O.-Veluwe. heeft zover mij bekend sinds 2009 geen geschreven beleid- en visiedocument over het begeleiden van leerlingen die het LWT volgen ontwikkeld.

Hoofdstuk 3 - Opzet van dit onderzoek

3.1 Doel

Het doel van mijn praktijkonderzoek is om te komen tot concrete begeleiding- en handelingsadviezen voor docenten die bij het LWT betrokken zijn, om uiteindelijk tot het schrijven van een beleidsplan te komen. Mijn onderzoek levert de informatie die nodig is voor het schrijven van dit beleidsplan.

Het doel in mijn onderzoek is onderzoek doen naar welke begeleiding leerlingen aangeboden kunnen krijgen die de leerroute via het LWT volgen bij de RSG N.O.-Veluwe Epe en welke vaardigheden daarbij gewenst zijn voor docenten die bij dit proces betrokken zijn.

3.2 Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit 8 docenten die betrokken zijn bij het lesgeven aan leerlingen die het leerwerktraject volgen, 5 lesgevende docenten aan 2^e jaars leerlingen niveau 2 en niveau 3 en 69 leerlingen die 2^e jaars basis, kader of gemengd basis en kader.

3.3 Gebruikte instrumenten

Om informatie te verkrijgen heb ik gebruik gemaakt van vragenlijsten met open- en gesloten vragen(docenten die LWT- leerlingen lesgeven) Ik heb scholen bezocht die leerlingen hebben die het LWT volgen. De LWT-test is ingezet bij 2^e jaars leerlingen. Literatuurstudie was nodig om theoretische onderbouwing te verkrijgen

3.3.1 Werkwijze en doel van schriftelijke open en gesloten enquête vragen voor docenten die lesgeven aan LWT- leerlingen.

Docenten hebben deze vragenlijsten per mail ontvangen om de huidige situatie helder te krijgen en om docenten in de beroepsopleidingen de gelegenheid te geven ervaringen kenbaar te maken, zodat het toekomstig beleid mede gestoeld is op hun ervaringen.

3.3.2 Werkwijze en doel van het bezoeken van andere scholen

Ik heb scholen bezocht om na te gaan op welke wijze zij gestalte geven aan het LWT, met als doel om ervaringen te delen en van elkaar te leren.

3.3.3 Werkwijze en doel LWT test

Deze test is ontwikkeld in opdracht van de Johan de Witt scholengroep uit Den Haag. Via Bureau ICE. Dit bureau geeft gratis licenties om de leerlingen te kunnen testen. Deze test is door mij en de decaan bekeken op gebruiksvriendelijkheid, daarna is gewacht op toestemming van teamleiders onder- en bovenbouw. De systeembeheerder heeft voor elke leerling een wachtwoord aangemaakt en een duidelijke handleiding voor zowel mentor als leerling geschreven.

Na de gemaakte test zijn de uitslagen per klas uitgeprint en de vragen voor de leerling en de mentor eveneens uitgeprint. Deze zijn bijgevoegd in mijn onderzoek.

De LWT-test is door 69 leerlingen (N=70) en betrokken mentoren ingevuld om duidelijk te krijgen aan welk criterium een leerling moet voldoen om LWT-onderwijs te mogen volgen. 1 Leerling heeft verzuimd wegens ziekte. De betrokken leerlingen zijn in eerste instantie door hun mentor benaderd om uit te leggen hoe de test ingevuld moest worden. Leerlingen hebben voldoende tijd gekregen om deze digitaal in te vullen. Verder had deze test tot doel of de uitkomsten van deze test overeenkwamen met de visie die de betrokken docenten op deze leerlingen hadden t.a.v. het wel of niet volgen van het LWT.

3.4 Het verzamelen van gegevens.

Vijf docenten (N=8) die lesgeven aan LWT leerlingen hebben de vragenlijst volledig ingevuld. 1Docent heeft aangegeven zich niet meer betrokken te voelen bij het LWT

omdat het te lang geleden is dat zij aan hen les heeft gegeven, 2 Docenten hebben niet gereageerd op mijn verzoek tot medewerking.

Slechts 2 mentoren(N=5) hebben de uitslagen van de test die zij bij de 2^e jaars leerlingen hadden afgenomen aan mij doorgegeven. 1 Mentor heeft gereageerd door de leerlingen te benoemen die zij geschikt acht voor het LWT, en 1 mentor was onwetend wat betreft het volgen van het LWT. 3 Mentoren hebben niet gereageerd op mijn verzoek. De systeembeheerder heeft de behaalde resultaten van zowel leerlingen als docenten uitgeprint.

Hoofdstuk 4 - De resultaten van het onderzoek

4.1 Resultaten aangaande enquêtevragen voor docenten die betrokken zijn bij het LWT.

(Antwoorden van de ondervraagde docenten heb ik samengevoegd bij de daarbij behorende deelvragen.)

4.1.1 Op welke manier waren de docenten betrokken bij het LWT?

Deelvragen:

1. Wat was het aandeel van docenten bij het LWT?

Het aantal uren per week dat docenten lesgeven varieerde van 4 tot 9 uur. De taken bestonden o.a. uit lesgeven, coördineren, mentoraat en stagebezoeken afleggen. Men gebruikt over het algemeen bestaand lesmateriaal bestemd voor basisoniveau; een enkele docent maakt zelf wat lesmateriaal en/of gebruikt een methode bestemd voor 2^e klas pso. Doordat de taken van de docent niet duidelijk omschreven zijn voelen zij zich niet tot nauwelijks betrokken bij het LWT.

2. Welke vaardigheden zijn relevant zodat docenten in de toekomst een kwalitatief aandeel kunnen hebben in dit proces?

Een specifieke scholing is niet gevolgd.

Aangegeven wordt dat er behoefte is aan bijscholing t.a.v. bijzondere vaardigheden (bv. organisatorisch, specifieke sociale en didactische vaardigheden binnen deze doelgroep); via de algemene vaardigheden kon men wel enigszins uit de voeten binnen het LWT.

3. Welke belemmeringen waren er bij docenten met de uitvoering van het begeleiden van de LWT-leerlingen?

De LWT- leerling draait mee in regulierengroepen, dit is een groot obstakel voor zowel de docent als de leerling. Doordat deze leerlingen langzamer werken, minder geconcentreerd zijn en meer aandacht nodig hebben zouden zij ook meer individuele begeleiding moeten hebben. Maar daarvoor ontbreekt de tijd en de faciliteiten van de docent.

4. Welke aanbevelingen hebben deze docenten bij de uitvoering van het totale traject ?

De aanbevelingen vloeien uiteraard min of meer voort vanuit de problematiek die de docenten ervaren bij het lesgeven van deze doelgroep.

De docenten geven de volgende aanbevelingen:

- Een goed afgebakend beleidsplan schrijven in overleg met docenten en leidinggevenden.
- Ruimte voor facilitaire voorzieningen, zoals opleiding en toekenning van begeleidingsuren.
- Implementatie van sociale vaardigheden voor de leerling
- Vakken toevoegen zoals Maatschappijleer en Engels, aangepast aan hun niveau.

4.2 Resultaten aangaande de LWT test voor de 2^e jaars leerlingen

4.2.1 Welke leerlingen komen in de toekomst in aanmerking voor het LWT? (Mede i.v.m. ervaringen uit het verleden vanaf 2002)

Deelvragen:

1. Op welke wijze worden leerlingen gescreend t.a.v. deelname aan het LWT?

Leerlingen worden vanaf het 1ste jaar tot en met het 3^e jaar gevolgd via een determinatielijst (zie toegevoegde bijlage in Excel). Eind april in het 3^e jaar vult de leerling en de mentor de LWT test in van het bureau ICE.

Het Determinatie-instrument LWT bestaat uit een vragenlijst voor de leerling en een vragenlijst voor de docent en/of mentor van de leerling. De vragenlijst voor de leerling(als bijlage toegevoegd) bestaat uit 25 stellingen met de antwoordmogelijkheden ‘altijd’, ‘meestal’, ‘soms’, ‘nooit’. De vragenlijst voor de docent (als bijlage toegevoegd) bestaat uit 27 stellingen met de antwoordmogelijkheden ‘Dit is over het algemeen waar’, ‘Dit is over het algemeen niet waar’, ‘Hier heb ik onvoldoende zicht op’. De stellingen in de vragenlijst voor de leerling zijn in eenvoudige taal geformuleerd zodat ook laagtaalvaardige leerlingen de stellingen kunnen begrijpen.

In beide vragenlijsten hebben de stellingen zowel betrekking op de leerstijl van de leerling als op het gedrag van de leerling op school. De zelfbeoordeling van de leerling wordt gecombineerd met de beoordeling van één of meer docenten om een totaaloordeel te krijgen over de leerstijl van de leerling en het gedrag van de leerling.

Onderstaande tabellen geven de scores weer die door de leerlingen en docenten zijn ingevuld. De scores van de leerling over zijn gedrag en de docent over het gedrag van de leerling hangen significant samen.(.372).Dit geldt ook voor de resultaten op school (.275). Een hoge score op de factor gedrag van de leerlingvragenlijst “altijd “ hangt samen met een hoge score op dezelfde factor docentenvragenlijst waar (.357) en een lage score op “niet waar” (-.344). De praktijkgerichtheid van beide versies hangt ook significant samen. Een hoge score (.318) op de factor praktijkgerichte leerstijl “altijd” geeft het volgen van een LWT aan.

Onderstaande uitkomsten LWT test

Tabel 1. *Klas 2 Ba. Scores op de determinatietest LWT per leerling op praktijkgerichtheid (pg) en gedrag.*

	Score leerling		Score docent		Gemiddelde score	
	pg	gedrag	pg	gedrag	pg	gedrag
Leerling 1	188	341	200	400	194	371
Leerling 2	300	267	200	322	250**	299***
Leerling 3	338	318	89	267	213	292
Leerling 4	200	259	178	356	189	307
Leerling 5	350	329	333	367	342*	348
Leerling 6	325	271	156	300	240**	285***

Leerling 7	325	294	333	400	329*	347
Leerling 8	363	282	244	267	303*	275***
Leerling 9	300	329	267	344	283**	337
Leerling 10	363	282	44	344	203	313
Leerling 11	325	312	333	378	329*	345
Leerling 12	325	200	156	333	240**	267***

Noot¹: * = LWT

Noot²: ** = mogelijk LWT

Noot³: *** = gedrag onvoldoende

Noot⁴: **** = gedrag mogelijk onvoldoende

Volgorde namen leerlingen: Riyam, Tayfun, Daniëlle, Asli, Daimy, Denise, Toine, Sander, Cheyenne, Jeroen, Tristan en Sabina.

Tabel 2. Klas 2 Ka. Scores op de determinatietest LWT per leerling op praktijkgerichtheid (pg) en gedrag.

	Score leerling		Score docent		Gemiddelde score	
	pg	gedrag	pg	gedrag	pg	gedrag
Leerling 1	350	347	111	400	231**	374
Leerling 2	325	241	244	344	285**	293***
Leerling 3	338	247	222	289	280**	268***
Leerling 4	325	347	311	400	318*	374
Leerling 5	325	329	200	400	263**	365
Leerling 6	288	294	222	333	255**	314****
Leerling 7	288	276	200	378	244**	347
Leerling 8	263	300	156	389	209	344
Leerling 9	325	318	222	389	274**	353
Leerling 10	275	312	244	367	260**	339
Leerling 11	325	318	222	389	274**	353
Leerling 12	238	259	267	356	252**	307****
Leerling 13	325	312	222	400	274**	356
Leerling 14	313	300	222	400	267**	350
Leerling 15	325	341	222	400	274**	371
Leerling 16	300	282	222	400	261**	341
Leerling 17	338	318	244	300	291**	309****
Leerling 18	300	288	222	311	261**	300***
Leerling 19	238	300	89	389	163	344
Leerling 20	338	300	222	400	280**	350
Leerling 21	313	288	222	400	267**	344
Leerling 22	300	288	222	400	261**	344
Leerling 23	325	312	222	400	274**	356
Leerling 24	213	324	222	400	217	362

Noot¹: * = LWT
 Noot²: ** = mogelijk LWT
 Noot³: *** = gedrag onvoldoende
 Noot⁴: **** = gedrag mogelijk onvoldoende

Volgorde namen leerlingen: Jose ,Rick ,Agnes ,Lisa, Shenna Jurgen ,Roy ,H Segin, Enes ,Patrick, Bobby, Jari , Remco, Britt, Kim, Justin, Valerie, Giovanni, Jaimey, Ingrid, Patrick V, Willian, Danique en Thijs.

Tabel 3. Klas 2 KBb. Scores op de determinatietest LWT per leerling op praktijkgerichtheid (pg) en gedrag.

	Score leerling		Score docent		Gemiddelde score	
	pg	gedrag	pg	gedrag	pg	gedrag
Leerling 1	275	318	200	322	238**	320 ****
Leerling 2	275	324	156	367	215	345
Leerling 3	275	271	44	378	160	324
Leerling 4	338	288	222	367	280**	327
Leerling 5	350	324	244	244	297**	284***
Leerling 6	325	282	222	400	274**	341
Leerling 7	313	306	311	367	312*	336
Leerling 8	275	294	222	189	249**	242***
Leerling 9	300	282	200	289	250**	286***
Leerling 10	263	276	156	300	209	288
Leerling 11	300	194	178	300	239**	247***
Leerling 12	313	324	178	378	245**	351
Leerling 13	263	271	133	356	198	313
Leerling 14	200	300	200	278	200	289
Leerling 15	350	318	378	200	364*	259***
Leerling 16	200	288	178	333	189	311
Leerling 17	300	288	156	378	228**	333

Noot¹: * = LWT
 Noot²: ** = mogelijk LWT
 Noot³: *** = gedrag onvoldoende
 Noot⁴: **** = gedrag mogelijk onvoldoende

Volgorde namen leerlingen: Melanie, Kadir, Kevin, Joris, Marco, Michelle, Rick, Christiaan, Tim, Jeffrey, Tmzge Tastemur, Kevin T., Macy, Nick, Grietje, Michelle en Mitchel

Tabel 4. Klas 2 KBc. Scores op de determinatietest LWT per leerling op praktijkgerichtheid (pg) en gedrag.

	Score leerling		Score docent		Gemiddelde score	
	pg	gedrag	pg	gedrag	pg	gedrag
Leerling 1	325	241	244	367	285**	304****
Leerling 2	350	300	222	400	286**	350
Leerling 3	275	282	200	400	238**	341
Leerling 4	275	324	200	400	238**	362
Leerling 5	338	341	200	400	269**	371
Leerling 6	225	253	200	400	213	326
Leerling 7	338	294	200	400	269**	347
Leerling 8	250	300	222	400	236**	350
Leerling 9	325	359	222	389	274**	374
Leerling 10	350	276	200	400	275**	338
Leerling 11	338	282	200	400	269**	341
Leerling 12	263	288	222	400	261**	344
Leerling 14	300	294	222	400	261**	347
Leerling 15	288	271	289	267	288**	269***

Noot¹: * = LWT

Noot²: ** = mogelijk LWT

Noot³: *** = gedrag onvoldoende

Noot⁴ **** = gedrag mogelijk onvoldoende

Volgorde namen leerlingen: Arjan, Gallyon, Janita, Dian, Gerwin, Anouk, Merle, Sandra, Gallyon H., Esmee, Rachael, Erica, Rick, Jordy en Sem

Tabel 5. Klas 2 KBs. Scores op de determinatietest LWT per leerling op praktijkgerichtheid (pg) en gedrag.

	Score leerling		Score docent		Gemiddelde score	
	pg	gedrag	pg	gedrag	pg	gedrag
Leerling 1	275	306	222	400	249**	353

Noot¹: * = LWT

Noot²: ** = mogelijk LWT

Noot³: *** = gedrag onvoldoende

Noot⁴ **** = gedrag mogelijk onvoldoende

Naam leerling: Dana

4.2.2 Uitleg Scoreberekening JWC Determinatie instrument LWT

De antwoorden van de leerlingen en de docenten worden als volgt verwerkt.

Vragenlijst Leerling (Lv1t/m Lv25):

Altijd = 4

Meestal= 3

Soms= 2

Nooit= 1

Als er niets is ingevuld, wordt het cijfer 0 ingevuld.

Met uitzondering van de vragen 6,9,13 en 23. Deze krijgen als volgt punten:

Altijd= 1

Meestal= 2

Soms= 3

Nooit= 4

Als er niets is ingevuld= 0

Vragenlijst Docent (Dv1 t/m Dv27):

Dit is over het algemeen waar = 4

Dit is over het algemeen niet waar = 2

Hier heb ik onvoldoende zicht op = 0

Ja= 4

Nee= 2

Als er niets is ingevuld, wordt het cijfer 0 ingevuld.

Met de uitzondering van de vragen 3,4,8,11,12 en 17. Deze krijgen als volgt punten:

Dit is over het algemeen waar= 2

Dit is over het algemeen niet waar= 4

Hier heb ik onvoldoende zicht op= 0

Ja= 2

Nee= 4

Als er niets is ingevuld= 0

Score praktijkgerichtheid en score gedrag

Wanneer alle antwoorden in het Excel-bestand zijn ingevoerd wordt automatisch de score voor het onderdeel “Praktijkgerichtheid” en het onderdeel “Gedrag” berekend.

De beslissing die bij de betreffende score hoort, wordt in woorden per leerling gegeven. Op deze manier is in één oogopslag zichtbaar welk advies de leerling op basis van de vragenlijsten krijgt.

Beslissing score praktijkgerichtheid:

Lager dan 225	geen LWT
225-299	mogelijk LWT
300 en hoger	LWT

Beslissing score gedrag:

Lager dan 300	gedrag onvoldoende
300-324	gedrag mogelijk onvoldoende
325 en hoger	gedrag voldoende

Twee factoren

Door middel van factoranalyse is bepaald welke items van de vragenlijsten geclusterd kunnen worden en welke uitspraken we kunnen doen op basis van deze items en clusters. Doel van de factoranalyse is het ondersteunen van het inhoudelijke model met betrekking tot het determineren van leerwerktrajectleerlingen. Daarnaast is met behulp van factoranalyse vastgesteld met hoeveel en met welke items we de beste uitspraken kunnen doen. Hierbij is gestreefd naar zo min mogelijk items waarmee nog steeds een betrouwbaar oordeel kan worden gegeven.

De items van de leerling-vragenlijst en de docentvragenlijst zijn in twee factoren ingedeeld. Met behulp van de items in de eerste factor is het mogelijk een uitspraak te doen over het gedrag van de leerling: sociale houding, instelling, geschiktheid om met anderen om te gaan, manier van omgaan met gezag, omgaan met feedback, regels naleven, et cetera. Met behulp van de items in de tweede factor is het mogelijk een uitspraak te doen over de praktijkgerichtheid van de leerling: praktische leerstijl, motivatie voor praktijkopdrachten en praktijklessen, beter zijn in praktijkvakken dan theorievakken, et cetera.

De factor gedrag van de leerling-vragenlijst bestaat uit 18 items met een betrouwbaarheid van .792 (Cronbach's Alpha). De factor leerstijl van de leerlingvragenlijst bestaat uit 7 items met een betrouwbaarheid van .742 (Cronbach's Alpha). De factor gedrag van de docentvragenlijst bestaat uit 17 items met een betrouwbaarheid van .827 (Cronbach's Alpha). De factor leerstijl van de

docentvragenlijst bestaat uit 9 items met een betrouwbaarheid van .936 (Cronbach's Alpha). De betrouwbaarheid van de totale vragenlijsten is voor de leerlingvragenlijst .762 (Cronbach's Alpha) en de docentvragenlijst .780 (Cronbach's Alpha).

Cesuurbepaling

De score voor de praktijkgerichte leerstijl van de leerling komt tot stand door het gemiddelde te berekenen van de stellingen 1,3,7,9,12,15,16 en 25 op de leerlingvragenlijst en de stellingen 1,2,5,6,7,9,13,17 (gehercodeerd) en 24 gedeeld door 2. De score voor het gedrag van de leerling komt tot stand door het gemiddelde te berekenen van de stellingen 2,4,5,6 (gehercodeerd),8 (gehercodeerd),10,11,13 (gehercodeerd),14,17,18,19,20,21,22,23(gehercodeerd)en24op de leerlingvragenlijst en de stellingen 3 (gehercodeerd), 4 (gehercodeerd), 8 (gehercodeerd),10,11(gehercodeerd),12(gehercodeerd), 14,15,16,18,19,20,21,22,23,25,26 en 27 op de docentvragenlijst gedeeld door 2.

Hercoderen wil zeggen dat de stelling negatief geformuleerd is en daarom precies andersom wordt beoordeeld: een positief antwoord levert de laagste in plaats van de hoogste score op. Het Excel-bestand zorgt automatisch voor de verwerking van de scores.

De scores op de items van beide vragenlijsten zijn binnen een factor gemiddeld. Vervolgens is het scoregebied van een factor in kaart gebracht met de extra gegevens die we over de pretest leerlingen hadden, zoals een oordeel over het gedrag en de resultaten op school en het al dan niet volgen van een leerwerktraject. De scores zijn uitgezet tegen de gegevens en op basis hiervan is een schaalverdeling gemaakt. Omdat het instrument nadrukkelijk bedoeld is ter ondersteuning van de uitspraak of een leerling geschikt is voor het leerwerktraject is het scoregebied ingedeeld in drie gebieden, te weten een wit, grijs en zwart gebied. In het witte en zwarte gebied is de beoordeling heel duidelijk positief of negatief, het grijze scoregebied geeft een score die afhankelijk van de combinatie van scores op de twee factoren en de gesprekken met betrokkenen een harde uitspraak kan genereren.

Voor de beslissing of de leerling al dan niet geplaatst kan worden in een leerwerktraject is de leerstijl van de leerling voorwaardelijk. Wanneer de leerling qua leerstijl gebaat is bij het volgen van het leerwerktraject moet vervolgens worden bepaald of de leerling qua gedragseigenschappen voldoende geschikt is om het leerwerktraject succesvol te doorlopen.

Elk advies dat op basis van deze uitspraken wordt gegeven zal altijd per individu moeten worden besproken met betrokken docenten, mentoren, decaan, de leerling zelf en eventueel de ouders van de leerling!

Indien het gedrag van de leerling mogelijk onvoldoende of onvoldoende is dan kan de school in overleg met het leerbedrijf er alsnog voor kiezen de leerling te plaatsen. Het Determinatie-instrument LWT dient ter ondersteuning van de beslissing en van de resultaten kan per individu indien nodig en onderbouwd worden afgeweken.

Uitspraak	Scoregebied en Toelichting
"LWT-leerling"	wit scoregebied: scores 6 en hoger. De leerling heeft zeer duidelijk een praktijkgerichte leerstijl en is op basis van deze leerstijl gebaat bij het volgen van een leerwerktraject boven het schoolse traject.
"Mogelijke LWT-leerling"	grijs scoregebied: scores 4,5 tot 6. De leerling heeft een praktijkgerichte leerstijl en is op basis van deze leerstijl mogelijk gebaat bij het volgen van een leerwerktraject boven het schoolse traject.
"Geen LWT-leerling"	zwart scoregebied: scores 0 tot 4,5. De leerling heeft een nauwelijks of geen praktijkgerichte leerstijl en is op basis van deze leerstijl niet gebaat bij het volgen van een leerwerktraject boven het schoolse traject.
"Gedrag voldoende"	wit scoregebied: scores 14 en hoger. De leerling bezit voldoende gedragseigenschappen die nodig zijn

	om het leerwerktraject succesvol te doorlopen.
“Gedrag mogelijk onvoldoende”	grijs scoregebied: scores 13 tot 14. De leerling bezit mogelijk voldoende en mogelijk onvoldoende gedragseigenschappen die nodig zijn om het leerwerktraject succesvol te doorlopen.
“Gedrag onvoldoende”	zwart scoregebied: scores 0 tot 13. De leerling bezit onvoldoende gedragseigenschappen die nodig zijn om het leerwerktraject succesvol te doorlopen.

4.3.Succesvolle uitbreiding LWT

4.3.1 Welke voorzieningen moeten er getroffen worden om uitbreiding van het LWT succesvol te maken?

Deelvragen:

1. Welke leermiddelen moeten er voor handen zijn zodat de docenten de LWT-leerlingen kunnen begeleiden?

Het OVDB (Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs) heeft praktijkboeken ontwikkeld voor de beroepssectoren. Burg, L. ter e.a. (2003) hebben in het praktijkboek een werk-CD, een praktijkboek voor de begeleider en een praktijkboek voor de leerling die bestaan uit opdracht- en evaluatiekaarten ontwikkeld . De docent laat de leerling de opdrachten eerst in het lokaal oefenen alvorens deze in het leerbedrijf in praktijk te brengen en met de leerwerkbegeleider te evalueren.

2. Is het noodzakelijk dat docenten binnen het LWT aanvullende scholing krijgen?

Enkele docenten hebben via de enquête aangegeven dat zij bijscholing aangaande een aantal bijzondere vaardigheden noodzakelijk vinden. In een telefonisch gesprek heeft het APS (APS is een onderwijsadviesbureau dat zich bezighoudt met het

professioneel begeleiden en adviseren van docenten/management van scholen en onderwijsinstellingen) te kennen gegeven dat zij bereidt zijn om binnen onze school samen met docenten en management het LWT als betekenisvolle leersituatie te ontwikkelen.

3. Op welke wijze dient de voortgang van het proces geëvalueerd te worden?

Belangrijk is dat de school tijdig start met de determinatie en zorgvuldige procedures in acht neemt. In het bijzonder de leerlingen die terechtkomen in het LWT; het invullen van de determinatielijsten in het 1ste, 2^e en eventueel in het 3^e schooljaar plus observaties tijdens een goed pso-traject in leerjaar 2; gesprekken tussen mentor en leerling over o.a. interessegebied en een beroepentest. Dit leidt tot een betrouwbaar beeld over mogelijkheden en wensen van de leerling. Tijdens deze 2(eventueel 3) leerjaren worden de leerresultaten en lesobservaties van de leerlingen geëvalueerd met de lesgevende docenten en aansluitend besproken in het zorgteam. Tijdens het werk is het belangrijk dat de mentor bezoeken aflegt op de werkplek en het port folio dat de leerling invult bespreekt met de leerwerkbegeleider van het gecertificeerde leerbedrijf. Verder is het belangrijk dat de praktijkopdrachten geëvalueerd worden. Bovenstaande opmerkingen zijn tot stand gekomen na gesprekken met mentoren LWT, lesgevende en de decaan; uiteraard is de formulering van mijzelf.

4.4 Verder onderzoek naar aanvullende informatie

4.4.1 Welke aanvullende informatie is er nodig om het onderzoek in een breder context te plaatsen?

Deelvragen:

1. Welke scholen ga ik bezoeken voor een vergelijkend onderzoek?

De volgende scholen hebben meegedaan aan mijn onderzoek

Nuborgh College in Elburg

De Nuborgh “locatie Oostenlicht” is een school op christelijke grondslag en heeft een mooi nieuw schoolgebouw die ruimte biedt voor eigentijds vmbo-onderwijs. Lokalen zijn voorzien van digitale schoolborden, ruime leerwerkruimten, waar computers en andere materialen beschikbaar zijn. Hier kunnen leerlingen individueel of in groepen werken.

De onderbouw en bovenbouw hebben ieder een eigen verdieping. Hun begin- en eindtijden zijn verschillend en ook de pauzes zijn niet gelijktijdig. De doorstroommogelijkheden zijn op Oostenlicht erg goed, omdat alle leerwegen en alle sectoren onder één dak gehuisvest zijn. Bovendien biedt de school goede begeleiding en zorg. Dit blijkt o.a. uit verschillende specialismen onder één dak.

De school biedt in de 4e klas LWT aan in de vorm van 3 dagen school en 2 dagen bij een leerwerkbedrijf. De leerlingen worden op advies van de LWOO-mentor en teamleider geadviseerd voor het LWT. De LWT-leerlingen krijgen 4 x 75 minuten het beroepsvak aangeboden samen met de Basisberoepsgerichte leerlingen. Verder is deze klas die uit 6 LWT-leerlingen en 4AK-leerlingen

(Arbeidskwalitatief niveau 1) bestaat een homogene groep die les krijgen in de vakken Nederlands 4x 75 minuten, Wiskunde dat uit eenvoudig rekenen bestaat. Engels, Godsdienst, Maatschappijleer en ICT. De beroepsgerichte vakken worden door een docent beroepsgerichte vakken gegeven, de overige vakken door de LWT-coördinator. De coördinator maakt de lessen zelf of gebruikt bestaande lessen niveau 2 en past deze aan. Alleen in de beroepsgerichte vakken en Nederlands wordt examen gedaan, dit wordt vermeld op het diploma. Overige vakken worden vermeld op een onofficieel document.

De Nuborgh heeft samen met Landstede Harderwijk een convenant getekend. Beide scholen zijn een samenwerkingsverband aangegaan voor leerlingen die geen regulier vmbo-diploma kunnen halen. Deze leerlingen worden op Oostenlicht in het vierde leerjaar in een aparte groep geplaatst en volgen een route vergelijkbaar met het LWT met veel stage. Lopende het schooljaar zullen de leerlingen een overstap maken naar Landstede waar ze vervolgens verder werken voor een mbo diploma op niveau 1. De AKA-opleiding is gericht op de vorming van de leerling. Er wordt geen vakspecifiektraject ingericht. Docenten, mentoren en andere betrokkenen van het LWT-traject zijn in het verleden 1 dagdeel geschoold door het CPS.

Een beleidsplan is aanwezig, het was tijdens mijn bezoek aan de school niet mogelijk om deze in te zien. Taakuren voor betrokkenen van het LWT is afhankelijk van uren begeleiding, lesvoorbereiding, afstand naar leerbedrijf. Met deze regeling zijn de docenten tevreden. Tot nu toe is het slagingspercentage betreffende de LWT en AK-leerlingen 100%.

Wellantcollege Amersfoort

Het Wellantcollege is een vmbo die alle leerwegen biedt, TI: vooral theorie (Theoretische Leerweg), GL: theorie en een beetje praktijk (Gemengde leerweg), Kaderberoepsgerichte leerweg: praktijk en theorie (KB), Basisberoepsgerichte leerweg (BB) en Leerwerktraject: nog meer praktijk (LWT).

De site van het “Wellantcollege”biedt een prachtig overzicht van de verschillende leerwegen met een groot overzicht van het Leerwerktraject met als motto: leren terwijl je werkt.

De teamleider had een volledig beleidsplan uitgewerkt en er waren goedlopende contacten met het servicecentrum te Houten.

Maar toch kwam het traject niet goed van de grond. Dit kwam mede door een ander leertraject. De behoefte werd steeds minder en het “Natuurlijk leren”, sinds 2006 in opmars. Ondanks dit traject “Natuurlijk leren”in 2006 ging de school bijna ten onder aan deze nieuwe vorm van leren en verloor de school honderden leerlingen. De school is inmiddels weer in een rustig vaarwater terecht gekomen. Tijdens mijn onderzoek cohort 2010-2011was LWT geen lopend traject meer.

CSG De Lage Waard in Papendrecht

De CSG De Lage Waard is een christelijke scholengemeenschap met ca. 1.940 leerlingen verdeeld over 2 vestigingen, beide in Papendrecht. Vanuit de identiteit van de school neemt leerlingbegeleiding een belangrijke plaats in. De school biedt alle leerwegen aan.

Het LWT is eveneens een opleiding in het vmbo en bedoeld om leerlingen die meer kans maken op een goede aansluiting op de naschoolse tijd door meer praktijk- en minder theorielessen. De Lage Waard heeft hiermee inmiddels goede ervaringen opgedaan. Na een zorgvuldige procedure (o.a. via een instaptoets, schoolvragenlijst en een determinatielijst door lesgevende docenten ingevuld) wordt een kleine groep leerlingen gevormd die het Leerwerk-traject volgen en die twee dagen per week buiten de school in een bedrijf of instelling extra praktijkervaring zullen opdoen. In het cohort 2010-2011 zijn er 9 leerlingen in de 3^e klas en 9 leerlingen in de 4^e klas. Leerlingen volgen buiten de beroepsgerichte vakken lessen Nederlands, Godsdienst, Sociaalvaardigheidstraining en Engels. De beroepsgerichte vakken worden door de vakdocenten gegeven in combinatie met de Basisberoepsgerichte leerweg. Deze vakken worden door de vakdocenten ingeroosterd en altijd in de middag gegeven. De praktijkvakken behelzen 3 uren. De overige lessen worden in de morgenuren

gegeven door de LWT- coördinator. Deze lessen bestaan uit 4 lesuren en worden in eenzelfde lokaal gegeven. Dit om rust en veiligheid te creëren.

Op maandag wordt de leertaak besproken en leerlingen kunnen deze digitaal bekijken. Alle taken die de leerlingen moeten afwerken worden door “Its learning” aangeleverd. Its learning is schoolbreed ingevoerd, docenten hebben daar een opleiding voor gevolgd. Belangrijk is te melden dat de coördinator veel tijd besteed aan het ontwikkelen van het zelfbeeld en de leefwereld en hij laat de leerlingen een autobiografie schrijven. Op vrijdagmorgen wordt het 1ste en 2 uur ingevuld door de leerling die een presentatie geeft, bijvoorbeeld over zijn/haar passie. Het 3^e en 4^e uur volgen zij bewegingsonderwijs. De leerlingen krijgen een diploma met daarop de vakken Nederlands en de gevolgde beroepsopleiding. Een port folio bevat alle andere uitgewerkte opdrachten.

Het lokaal is gedeeltelijk als huiskamer ingericht met een keukenhoek. De pauzes worden in het lokaal gehouden en zijn niet aan bepaalde richtlijnen gebonden. Leerlingen werken met koptelefoons op met muziek; koffie en thee wordt tussendoor gezet. Verder bevindt zich in het lokaal een persoonlijke bak waarin leerlingen boeken en andere spullen bewaren.

Er is een beleidsplan en er zijn allerlei materialen aanwezig van het KPC. Het KPC heeft mede het LWT ontwikkeld samen met betrokken docenten om het LWT gestalte te geven.

De lesuren THV (Theorievakken) worden als LWOO lessen uitbetaald, iedere mentor geeft er 10 aan zijn klas. Daarnaast ontvangt de LWT- coördinator 374 uren voor het coördineren van twee LWT klassen en het mentor zijn van één klas. Daarnaast ontvangt de coördinator 555 uren voor de stagebezoeken & gerelateerde werkzaamheden van 2 LWT klassen. Deze uren worden nog wel eens uitgebreid met de rugzakfinanciering.

De school stopt komend jaar met het aanbieden van het LWT Cohort 2011-2012 blijft als laatste klas bestaan en doet examen. Het LWT gaat komend jaar op in het Basisberoepsgerichte onderwijs. Deze Basisberoepsgerichte opleiding bestaan al uit maximaal 15 leerlingen, hebben al extra begeleiding (o.a. sociaalvaardigheidstraining) maar krijgen wel een volwaardig diploma van alle behaalde vakken. Wel wordt er 1 dag stage ingeroosterd om meer praktijkervaring op te kunnen doen. Het meest belangrijke knelpunt is het ontvangen van minder financiële middelen. Verder wordt als knelpunt het isoleren van de leerling genoemd en het schoolse leren. Wat

ook meespeelt, is de kwalificatie van het diploma. De leerling volgt in principe alle vakken maar doet examen in Nederlands en het beroepsgerichte vak.

2. Welke literatuur ga ik raadplegen om er achter te komen op welke wijze leerlingen leren?

Zie literatuurlijst

4.5. Richtlijnen voor een goed beleidsplan

4.5.1 Welke richtlijnen kunnen er nu opgesteld worden om een goed beleidsplan te schrijven?

Deelvragen:

1. Zijn er aanbevelingen door de overheid gedaan?

Om voor kwalificatie in aanmerking te komen moeten scholen voldoen aan de criteria die worden genoemd in de “Beleidsregel leerwerktrajecten”. Dit criteria houdt in dat de school beschikt over een volledig leerwerkplan. Daarin zijn verplichte onderdelen opgesteld zoals: de organisatie van de leerlingbegeleiding door de school, zowel binnenschools als buitenschoolse op de leerwerkplek evenals de invulling van het buitenschoolse praktijkdeel van het leerwerktraject. In de kwalificatiefase moeten scholen een volledig leerwerkplan indienen waarin de doelstelling, de doelgroep, toelating en selectie en de inhoudelijke uitwerking van leerlingbegeleiding en het invullen van het praktijkdeel staat vermeld.

2. Welke aanbevelingen hebben de docenten gedaan n.a.v. de enquête en vinden zij het wenselijk dat de directie hier een adviserende rol in speelt?

Docenten geven aan dat zij het belangrijk vinden dat er een beleidsplan komt met daarin een duidelijk mandaat. Een beleidsplan dat geschreven behoort te zijn door het MT in samenwerking met vakdocenten. Verder geven docenten aan dat het nodig is om een draagvlak te creëren. Een draagvlak na goed geïnformeerd te zijn, in samenspraak met de werkvloer, docenten, leerbedrijven, ouders en leerlingen. Belangrijk werd geacht dat er niet alleen naar de financiën gekeken moest worden.

3. Wat zijn richtlijnen voor een goed beleidsplan?

Jans, R. (2007). Schrijft dat omvang van beleidsadviezen niet van belang zijn, het gaat om strategische teksten: zij geven aan welke richting beleidsmakers het beste kunnen op kunnen gaan om de kloof te dichten tussen de huidige ongewenste problematiseersituatie en de gewenste, toekomstige situatie. Het beleidsadvies is een tekst waarin zorgvuldig rekening is gehouden met de belangen, wensen en gevoelens van degenen die bij het beleid betrokken zijn. Inhoudelijke lijnen geven inhoud aan het beleidsadvies. Enkele zijn: wat is de centrale vraag?, Het probleem: wat, waarom en hoe?, Wat is het doel van het beleid? Voor wie is het beleidsadvies bestemd? Welk schrijven er mee om het beleidsadvies te realiseren?

Hoofdstuk 5 - Conclusie, discussie en aanbevelingen

De aanleiding tot het uitvoeren van mijn praktijkonderzoek is de volgende onderzoeksvraag:

Op welke wijze kan de RSG N.O.-Veluwe het leerwerktraject bij de 3^e en 4^e jaars leerlingen binnen het beroepsonderwijs effectiever begeleiden?

5.1 Conclusie en discussie

Als docent LWT raakte ik in toenemende mate betrokken bij leerlingen die deze leerroute volgen en daarom besloot ik mijn praktijkonderzoek aan deze materie te wijden.

Het LWT is een leerroute met diverse varianten, waarbij er specifiek gekeken wordt naar de individuele behoefte van de leerling om langs een weg van werken en leren een diploma te behalen. De theoretische onderbouwing van de vaardigheden die geleerd moeten worden dient doelgericht en beperkt te zijn voor dit type leerlingen van het vmbo. Op de scholengemeenschap waar ik mijn onderzoek verrichtte diende de directie in het jaar 2001 een verzoek in om in aanmerking te komen voor een leerwerkbudget. Na toekenning kwam er helaas geen eenduidig beleidsplan; gemotiveerde docenten gaven vaak op hun eigen manier invulling aan de lessen voor LWT-leerlingen. Het doel van mijn onderzoek was om één en ander in kaart te brengen aangaande de begeleiding die leerlingen nodig hebben op school en hun praktijkplek en de vaardigheden en tools die docenten moeten bezitten om tot een goed resultaat te komen, zodat er mogelijk een doortimmerd beleidsplan kan worden geschreven.

Langs de weg van vragen aan docenten en leerlingen die bij het LWT betrokken zijn heb ik een overzicht gegeven aangaande de situatie op de scholengemeenschap. Uit de test werd duidelijk dat er van de 69 leerlingen slechts 5 waren die eenduidig in aanmerking kwamen voor het LWT, terwijl er 46 mogelijk het LWT zouden kunnen volgen. Uit de literatuurstudie blijkt dat de diverse schrijvers een grote prioriteit geven aan de combinatie, eenvoudig gezegd, leren is doen op de werkplek. Uiteraard moeten wel de nodige competenties in acht worden genomen, waarbij de leerwerkbegeleider en de docent vaardigheden in huis moeten hebben om de leerling te enthousiasmeren, te stimuleren en zo nodig op positief pedagogische wijze te corrigeren. Werken en leren dienen niet van elkaar gescheiden te worden gezien, het is als een osmose. Uiteraard dient er wel voor gewaakt te worden dat de leerwerkbegeleider niet de rol van de docent gaat spelen.

Over het algemeen staan de lesgevende docenten gematigd positief tegenover het LWT gebeuren, maar uit de opmerkingen en aanbevelingen blijkt dat er nog heel wat verzoeken tot verbetering gehonoreerd moeten worden, wil men de docenten gemotiveerd houden; zie de onderstaande aanbevelingen.

- Een goed afgebakend beleidsplan schrijven in overleg met docenten en leidinggevendenden.
- Ruimte voor facilitaire voorzieningen, zoals opleiding en toekenning van begeleidingsuren.
- Implementatie van sociale vaardigheden voor de leerling.
- Vakken toevoegen zoals Maatschappijleer en Engels, aangepast aan hun niveau. Ook de contacten tussen school en de leerplek moeten geïntensiveerd worden om de jongere optimaal te laten functioneren.

Literatuurlijst

- Burg, L. ter e.a.(2003). *Praktijkboek VMBO leerwerktraject*. Bunnik: OVDB
- Bruijn, E. de (2006). *Adaptief onderwijs: Leren en opleiden in transitie*. 's-Hertogenbosch: Cinop
- Jans, R. (2007). *Het schrijven van beleidsadviezen*. Soest: Uitgeverij Nelissen
- Jansen, H. (2005). *Levend leren*. Utrecht: Uitgeverij Agiel
- Kerka, S. (1999). *New Directions for Cooperative Education*. Eric Digest No. 209
- Kessels, J.W.M. en Smit, C.A. (2002). *Opleidingskunde. Een bedrijfsgerichte benadering van leerprocessen* Alphen aan den Rijn: Uitgeverij Kluwer
- Korthagen, F. en Lagerwerf, B. (2009). *Leren van binnenuit*. Barneveld: Uitgeverij Nelissen
- Raizen, S.A. (1994). *Learning and work: the research base*. In OECD (Eds.) *Vocational education and training for youth: towards coherent policy and practice*(pp. 69-115). Paris: OECD
- Bronnen: www.cps.nl (2011)
Vmbo projectorganisatie
Bureau ICE

Bijlage 1. Enquêtevragen voor docenten die betrokken zijn bij het LWT

Naam :

1. In welke sector(en) geeft u les?
2. In welke vakken geeft u les?
3. Sinds welk jaar werd u betrokken bij het LWT?
4. Wat is uw taak binnen het LWT?
5. Hebt u een cursus of een opleiding gevolgd in verband met uw betrokkenheid bij het LWT?
6. Vindt u dat u voldoende opleiding hebt om leerlingen effectief te begeleiden?
7. Hebt u zelf behoefte aan bijscholing i.v.m. met het LWT?
8. Maakt u zelf lesmateriaal voor het LWT of wordt het door anderen aangereikt?
9. Hoeveel uur per week geeft u les aan LWT-leerlingen?
10. Welke problemen komt u tegen bij het lesgeven aan LWT-leerlingen?
11. Welke voorzieningen/instrumenten zou u willen uitbreiden om leerlingen binnen het LWT de kans te geven meer te leren of ervaring op te doen?
12. Bent u bereid om in de toekomst betrokken te blijven bij het LWT?
13. Vindt u het wenselijk dat LWT leerlingen sociale vaardigheden wordt aangeleerd?
Zo ja waarom?

14. Welke belemmeringen ervaart u bij het uitvoeren van uw lesgevende taken aan LWT leerlingen?
15. Vindt u het aantal taakuren voldoende om de LWT-leerling te begeleiden?
Zo nee, wat is daarvan de reden?
16. Welke verbeterpunten zou u willen aanbrengen bij de stage?
17. Vindt u dat op dit moment het duidelijk is welke uw taken zijn t.o.v. de uitvoering van het LWT?
18. Vindt u dat de LWT-leerlingen gebaat zijn bij deze vorm van leren en wilt u aangeven waarom?
19. Vindt u het wenselijk dat de directie een adviserende rol gaat spelen bij de uitvoering van een nieuw beleid?
20. Welke op- of aanmerkingen wilt u nog doorgeven ten gunste van het LWT?

Bijlage 2: Vragen voor docenten ontwikkeld door bureau ICE

1. De leerling vindt praktijkvakken leuker dan theorievakken
2. De leerling doet meer zijn best voor praktijkvakken dan voor theorievakken
3. De leerling maakt zijn huiswerk slecht of niet
4. De leerling toont weinig inzet voor het behalen van zijn diploma
5. De motivatie van de leerling zal over naar verwachting verbeteren door het volgen van een leerwerktraject
6. De leerling leert liever door praktisch bezig te zijn dan dat hij werkt uit een boekje
7. U denkt dat de leerling liever werkt in de praktijksituatie dan op school.
8. De leerling heeft moeite met luisteren, hij wil meteen aan de slag
9. De leerling past qua leerstijl volgens u goed in het leerwerktraject
10. De leerling gaat veilig om met materialen.
11. De leerling komt vaak te laat of komt niet.
12. De leerling heeft vrijwel nooit zijn spullen bij zich
13. De leerling heeft volgens u een geschikte instelling/houding voor het leerwerktraject
14. De leerling kan op een handelbare manier omgaan met feedback
15. De leerling gebruikt feedback om zich te ontwikkelen.
16. De leerling kan met anderen samenwerken
17. De leerling wordt niet agressief als hij commentaar krijgt waar hij het niet mee eens is of wat niet waar is.
18. De leerling heeft spijt als hij iets fout gedaan heeft
19. Als de leerling iets wil weten dan vraagt hij dat.
20. De leerling vindt zaken als op tijd komen en aanwezig zijn belangrijk
21. De leerling voert een opdracht precies uit zoals iemand die aan hem geeft
22. De leerling is behulpzaam en bereidwillig
23. De leerling komt zijn beloftes na.
24. De leerling bepaalt het liefst zelf wat hij doet.
25. De leerling is bereid langer door te werken als hij iets nog niet af heeft
26. De leerling kan waarschijnlijk op een handelbare manier met toekomstige collega's in een bedrijf -de werksituatie omgaan
27. De leerling is geschikt om in een bedrijf te werken

Vragen voor leerlingen ontwikkeld door bureau ICE

1. Ik werk graag aan praktijkopdrachten
2. Ik ga graag naar school
3. Ik vind praktijkvakken leuker dan theorievakken

4. Ik gedraag mij goed in de klas
5. Ik doe mijn best een diploma te halen
6. Ik maak mijn huiswerk
7. Ik doe meer mijn best voor praktijkvakken dan voor theorievakken
8. Ik heb mijn schoolspullen bij mij
9. Ik wil niet eerst luisteren maar ik wil meteen aan het werk
10. Ik ga netjes om met de spullen die ik gebruik in de praktijklessen
11. Ik kan lang met hetzelfde werk bezig zijn
12. Ik denk dat ik beter leer bij een stagebedrijf dan op school
13. Ik ga niet eerst lezen wat ik moet doen, ik begin gelijk
14. Ik kom op tijd
15. Ik denk dat het leerwerktraject goed bij mij past
16. Het lijkt me leuk om in een stagebedrijf te werken
17. Ik vind het fijn als iemand anders zegt wat ik moet doen
18. Ik wil van anderen horen wat ik niet goed doe
19. Ik wil van anderen horen wat ik wel goed doe
20. Ik vind het goed als iemand zegt dat ik iets fout doe
21. Als ik iets fout heb gedaan, dan heb ik daar spijt van
22. Als ik iets wil weten dan vraag ik het
23. Als ik boos ben gebruik ik geweld
24. Ik werk langer door als dat nodig is
25. Ik denk dat het leerwerktraject goed bij mij past

Bijlage 3. Determinatietabellen LWT Klassen 1 t/m 3

Determinatietabel LWT RSGNOV EPE		klas 1			
Naam van de leerling :					
Citoscore instroom :					
Geboortedatum :					
Klas :					
LWOO-indicatie : ja / nee					
Nr.	Vraag:	Datum gesprek	Datum gesprek	Datum gesprek	Endoordeel na klas 1
1	Doet zijn/haar best tijdens de praktijklessen	O V G	O V G	O V G	
2	Doet zijn/haar best en goed mee in L.O.	O V G	O V G	O V G	
3	Heeft een goede lich. gesteldheid i.v.m. stages en excursies	O V G	O V G	O V G	
4	Is geschikt om in klas 3/4 stage te lopen	O V G	O V G	O V G	
5	Is in staat om samen te werken	O V G	O V G	O V G	
6	Heeft een bijbaantje	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
7	Is gemotiveerd in de theorievakken	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
8	Is coachbaar(aanspreekbaar, luisteren en neemt goed op)	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
9	Heeft ernstige gedragsproblemen	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
10	Is op tijd in de les	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
11	Beroepskeuzetest voldaan. Zo ja datum en uitkomst	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
12	Interessegebied qua sector (vraagstelling aan de leerling)				
13	Leerplichtambtenaar(is hij/zij daar bekend)				
14	Komt in aanmerking voor: (in te vullen door mentor)				
15	Leerresultaten				
16	Lesobservaties				
	Anders:				
	Ingevuld d.d. door:				

RSG N.O.-VELUWE

Determinatietabel LWT RSGNOV EPE		klas 2			
Naam van de leerling : 					
Geboortedatum :					
Klas :					
LWOO-indicatie : ja / nee					
Nr.	Vraag:	Datum gesprek	Datum gesprek	Datum gesprek	Eindoordeel na klas 1
1	Doet zijn/haar best tijdens de praktijklessen	O V G	O V G	O V G	
2	Doet zijn/haar best en goed mee in L.O.	O V G	O V G	O V G	
3	Heeft een goede lich. gesteldheid i.v.m. stages en excursies	O V G	O V G	O V G	
4	Is geschikt om in klas 3/4 stage te lopen	O V G	O V G	O V G	
5	Is in staat om samen te werken	O V G	O V G	O V G	
6	Heeft een bijbaantje	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
7	Is gemotiveerd in de theorievakken	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
8	Is coachbaar(aanspreekbaar, luisteren en neemt goed op)	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
9	Heeft ernstige gedragsproblemen	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
10	Is op tijd in de les	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
11	Beroepskeuzetest voldaan. Zo ja datum en uitkomst	JA NEE	JA NEE	JA NEE	
12	Interessegebied qua sector (vraagstelling aan de leerling)				
13	Leerplichtambtenaar(is hij/zij daar bekend)				
14	Komt in aanmerking voor: (in te vullen door mentor en decaan) n.a.v. uitkomst LWT test				
15	Leerresultaten				
16	Lesobservaties				
17	Is in staat om CSPE-Beroepsgerichte vakken basisniveau succesvol af te sluiten				
18	Is in staat om CSPE-Nederlands succesvol af te sluiten				
	Anders:				
	Ingevuld d.d. door:				
	Uitkomst PSO:				

Determinatietabel LWT RSGNOV EPE		klas 3		
Naam van de leerling : 				
Geboortedatum :				
Klas :				
LWOO-indicatie : ja / nee				
Nr.	Vraag:	Datum gesprek	Datum gesprek	Datum gesprek
1	Doet zijn/haar best tijdens de praktijklessen	O V G	O V G	O V G
2	Doet zijn/haar best en goed mee in L.O.	O V G	O V G	O V G
3	Heeft een goede lich. gesteldheid i.v.m. stages en excursies	O V G	O V G	O V G
4	Is geschikt om in klas 3/4 stage te lopen	O V G	O V G	O V G
5	Is in staat om samen te werken	O V G	O V G	O V G
6	Heeft een bijbaantje	JA NEE	JA NEE	JA NEE
7	Is gemotiveerd in de theorievakken	JA NEE	JA NEE	JA NEE
8	Is coachbaar(aanspreekbaar, luisteren en neemt goed op)	JA NEE	JA NEE	JA NEE
9	Heeft ernstige gedragsproblemen	JA NEE	JA NEE	JA NEE
10	Is op tijd in de les	JA NEE	JA NEE	JA NEE
11	Beroepskeuzetest voldaan. Zo ja datum en uitkomst	JA NEE	JA NEE	JA NEE
12	Interessegebied qua sector (vraagstelling aan de leerling)			
13	Leerplichtambtenaar(is hij/zij daar bekend)			
14	Komt in aanmerking voor: (in te vullen door mentor en decaan) n.a.v. uitkomst LWT test			
15	Leerresultaten			
16	Lesobservaties			
17	Is in staat om CSPE-Beroepsgerichte vakken basisoniveau succesvol af te sluiten			
18	Is in staat om CSPE-Nederlands succesvol af te sluiten			
	Anders:			
	Ingevuld d.d. door:			